

## SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.  
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán  
küldve: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér.  
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-  
és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz.  
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:  
**BETEGH PAI**  
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca  
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.  
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szögig  
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 8  
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

## Te ősmagyar! — a Grabmayrok nevelnek.

Irta: **Kossuth Ferenc.**

Kedves dolgok a talányok társasjátékknál; bírik fejüket rajtok a társaság tagjai, bár okosabb dolgot is csinálhatnának. Ilyen kedves dologgal állt elő a kormány a munkapárt delegátusainak e hó 10-én tartott bizalmas értekezletén. A talány az, hogy miért kellett a munkapárti delegátusokat felültetni azzal, hogy a hadügyi kormány éppen a mostani külpolitikai bonyodalmakkal kapcsolatos hadügyi követelésekkel állt elő és azzal, hogy ezeket — tekintve a komoly helyzetet — honfiai kötelesség megszavazni. Miért kellett nyomban a Lukács által vállalt felültetés után Teleszkynek előállania és elmondania a póthitel-követelések részletezését, melyből kitűnt, hogy ezekből egyetlen egy sem vonatkozik a felmerült bonyodalmakra, mert egyetlen egyre sem kerülhet a sor az alatt az idő alatt, ameddig a balkán-háború eltarthat.

A két miniszter közül, melyik ültette fel jobban a delegátusokat és a közvéleményt? E kérdésre válaszoljon a jövő. Én a társasjátékban nem vettem részt, a talányok megfejtésén tehát nem töröm a fejemet. De mégis nekem egyénileg nagy kedvem van hinni, hogy a felültetés elsősorban abban van, hogy a póthitel nem is arra van szánva, amit Teleszky elsorolt és hogy Lukács László arculütötte ugyan a logikát, mert a póthitel valódi rendeltetésére gondolt és erre alkalmazta megjegyzéseit, míg egészen másról, tudniillik a Teleszky által felsorolt tételekről beszélt, de mégis ő járt közelebb az igazsághoz, mint Teleszky, mert kötelességeket, veszélyeket stb. emlegetett, amelyeknek nincs helye Teleszky felsorolása körén belül.

Bevallom, hogy bennem az a gyanú él, hogy a póthitel egy eltírt mozgósítás, költségeinek fedezésére való. E mozgósítást nem akarják a külállamok tudomására hozni; ellenkezőleg, amennyire csak lehet, titkolni akarják. De e titkolódzási kísérlet gyerekeskedés, mert magáról a tényről az érdekelt hatalmak minden bizonnyal már tudomást szereztek.

Egy másik nagyhatalom is „titokban” készül a mozgósításra. E nagyhatalom: Oroszország. Ennek diplomáciája nagyhangon hirdeti a békét; de az orosz katonai körök már régebben készülnek a háborúra. Ugy látszik, e köröknek is van egy Auffenbergje, aki szívesen beszél és ez nem kisebb egyéniség, mint maga az orosz hadügy-miniszter.

E titkos készülődések közepette az egyszerű halandó bámulattal hallja az olyan kijelentéseket, mint például azt, hogy a balkán statusquot meg-

bolygatni nem szabad. Ugyan ki fogja ezt megakadályozni és miképpen? Ki fogja magára venni, hogy háborút viseljen azért, hogy a Balkán statusquo fentartassék? E célt elérni pedig háború nélkül nem lehet, sem abban az esetben, ha a kis államok négyes szövetsége, sem abban, ha a Török birodalom győz.

A mi kétállamu monarkiánk, amelyről éppen most mondta el egy osztrák delegátus (Grabmayr ur), hogy „befelé kettő, kifelé egy” — abban a kedves helyzetben van, hogy Balkán-állam is, nem is. Annektálta Boszniát és azt érte el vele, hogy azóta lett bosnyák jelszó: „Bosznia a bosnyákoké”. Továbbá mindenfelé a lábára lehet hágni ennek a »kifelé egy, befelé kettő« monarkiának és mindenfelé tyukszeme van. Így például a novibazári szandsákhöz közeledni nem szabad; az olasz tengeri haderőnek a Balkán-félsziget egyetlen pontját sem szabad érintenie stb.

Pedig a szandsákhöz ugyancsak közel járnak ma már a montenegróiak. Oroszország pedig nehezen fogja magát alávetni annak, hogy bár az ok megszűnt, amely miatt az európai nagyhatalmak tiltakoztak az ellen, hogy Törökországot máshol érintse, mint a libiai homoksvatag buckáin (az ok a Balkán lángbaborítása volt), Olaszország mégis tűrje azt a korlátozást, a melyet a világ egyetlen más nagyhatalma aligha tűrt volna el.

Egyszóval — hogy Berchtold gróf virágos szólásmodorát használjuk — éppen Ausztria számára van a Balkán telerakva puskaporos hordókkal, amelyek felett „villámlik már a balkán égbolt” és valami „dörgés is hallatszik” onnan, amiről tudni véljük, hogy nem mennydörgés, hanem ágyúdörgés.

Mindez így van s ennek dacára a magyar kormánynak s a munkapártnak legkisebb gondja is nagyobb annál, hogy rendes és békés állapotok jöhesse-nek létre Magyarországon. A világon mindenütt, amikor oly bizonytalanság környez egy országot, mint amilyen szegény magyar hazánk körül van, azok, kik ezidő szerint az ország sorsáért felelősek, igyekeznek — még áldozatok árán is — a belügyi viszonyokat rendezni.

Nálunk azonban nem úgy van, mint a világ barmely részén... Nálunk szabad a képviselőház elnökének összetépnie a házszabályokat; fegyveres erővel kidobattia az országgyűlési képviselőket, kik a fennálló házszabály szerinti jogukat gyakorolni akarják; szabad elfogadottnak kimondania törvényjavaslatot, melynek még a legelső szakaszát sem tárgyalták le, szabad a meg nem szavazott törvényjavaslatot szentesített törvénynyé avatni; szabad a képviselőház negyedrészenek kifejezett bizalmatlansága dacára tovább is az elnöki székben maradni; szabad a felháborodott képviselőket, kik lármáz-

nak, mert felháborodásuknak más jelét adni sem lehet, újra, meg újra kidobattia; szabad a képviselőház folyosóját rendőrsorfallal kibélelni.

A miniszterelnöknek pedig szabad mindennek megvalósítására fegyveres erőt rendelkezésre bocsátani; szabad az államcsínyért a felelősséget elvállalni, de ennek dacára a miniszterelnöki székben maradni s ezzel bebizonyítani, hogy Magyarországon miniszterelnök maradhat, aki államcsínyt követett el.

Te pedig, ősmagyar, akinek hazája egy oly valaminek a része, ami kifelé egy, befelé kettő és aki osztrák szem előtt nevetséges vagy azért, mert például oly törvényekkel, mint az 1791. évi X., szörszállt hasogatsz és e miatt a Grabmayrok veled közjogról szóba sem akarnak többé állani, te ősmagyar! vessél számot azzal, hogy saját hazád törvényeit magyar kezek tépik, parlamented jogrendjét magyar kezek rombolják le, egyetlen védekezési eszközöd, a parlamenti ellenállást magyar miniszterelnököd vereti le magyar rendőrökkel, magyar szuronyokkal.

Csodálkozol te ősmagyar, ha a Grabmayrok nevetnek, mikor te törvényeidről beszélsz? Ne csodálkozzál, hiszen a világ látja, hogy saját fiaid tépik szét törvényeidet, tapossák le jogrendedet és gátolják meg azt, hogy az elkövetett szörnyűségek reparáltassanak.

## Magyar nemzeti harc.

Kossuth Ferenc vasárnap beszámolóit tartott Cegléden, a magyarság ősi fészkeben. A vezért elkísérte utjában Apponyi Albert gróf s az ellenzéki vezérek és képviselők sokasága.

Negyvenöt képviselő és a választók ezrei előtt nyitotta meg Takács József ref. lelkes a beszámoló gyűlést. Ezután Kossuth beszélt a városháza erkélyéről, rendkívül nagy hatást keltve.

— A képviselőház elnöke — mondta — összetörte a parlament jogrendjét, törvénybe iktatott olyan törvényt, amelyet a parlament sohase hozott. Ez a súlyos precedens, mert ilyen erőszakra a jövőben mindenkor hivatkozhatnak. De ne adja az Isten, hogy ilyen jövőben büntetlenül megtörténhessen. A miniszterelnök a Ház elnökének rendelkezésére bocsátotta az anyagi erőt, hogy az elnök elkövetesse a parlamenti csínyt. A parlament alkotmánya fel van forgatva, mert a rendőrök a parlamentben ott-hon vannak. Az ellenzék ezt nem fogja tűrni soha. Megakarjuk erősíteni a népet, hogy velünk együtt harcolhasson. Megkívánjuk azoktól, akiknek politikai jogokat szerzünk, hogy hazafiak legyenek és hogy jogaikat a magyar nép boldogítására használják föl.

Dörgő taps és éljenzés hangzott föl Kossuth szavai után. Dobai Sándor terjesztett ezután elő határozati javaslatot, amely szerint a népgyűlés tiltakozik a képviselők brutális kivezetése ellen, követeli, hogy Tisza és Lukács távozzanak helyükről az ellenzék pedig további kitartásra buzdítja. A határozati javaslatot egyhangulag elfogadták.

Gróf Apponyi Albert szólalt fel ezután frenetikus tetszés mellett. Szerinte a multat kell jóvátenni s a folytonosságot kell helyreállítani. Akik a mai helyzetet előidézték, a parlamenttől csinyt elkövettek, azoknak távoznok kell. Fel kell szabadítani az egész magyar népet.

Még Földes Béla, gróf Zichy Aladár, Mezőssy Béla, Sághy Gyula és Bekő József mondtak tüzes, lelkesítő beszédeket és ezzel a nagyszabású népgyűlés véget ért.

## Székelyudvarhelyi Közmivelődési Egyesület.

Ilyen című egyesület nem volt, hanem lesz. Ki van tűzve az alakulás napja is e hó 19-én (szombaton) d. u. 5 órára, a vármegyeház kistermébe. Erre az alakulásra — személyválogatás nélkül — Székelyudvarhely város közönségét Pál István apát-kanonok, az eszme indítója és Kovács Dániel tanár hírlap útján már meghívták az előkészítő bizottság nevében.

A „Székely-Udvarhely” kéretlenül is részt kíván e szép célú egyesülés létrehozásának munkájából, mert arra közel kétévtizedes — bár szerény körben végzett — becsületes törekvése jogcímét ad.

A mai holt-ponton álló társadalmi viszonyok között, teljes szívből üdvözljük Pál István apát-kanonok, főesperes-plebános bátorságát, igazi székely nemes érzelemből fakadt zászlóbontását és őszintén kívánjuk, hogy minél lelkesebb, minél tevékenyebb és minél kitartóbb hadsereg tömörüljön kibontott zászlója alá.

Az alakítandó egyesület az iskolán kívül való oktatást vette célba s ezt részben a fennálló intézetekkel párhuzamosan s egymást támogatva másrészt pedig a hiányságot pótolva oly módon kívánja gyakorolni, hogy a közönséget a tudományok és szépművészetek fejlődéséről, azok leszűrt álláspontjáról tájékoztatja s ezzel alkalmat kíván adni a helyes irányú életmódok berendezésére.

Önként, egész lelkesedéssel állunk e nagy nemzeti cél szolgálatába és minden melléktekinetektől nélkül vállaljuk a nekünk, mint a polgári társadalom intenzívebb sajtóbeli képviselőinek is kijáró munkakört.

A „Székely-Udvarhely” soha sem pályázott a magasabb régiókba való felkapaszkodásra; nem vadászta a nagyok és hatalmasok kegyeit, hogy azok árnyékából a tiszt polgárságot meg sem látva, lekicsinyelje. De azért minden nemes, jó és helyes törekvésből egész lelkesedéssel kivette a közremunkálás részét...

Ez a társadalmi, közmivelődési mozzanat, mely véletlenül jött tudomásunkra, nem politika. Itt minden kulturális érzésű egyének a tömörülésre kell törekednie — párt- és felekezeti különbség nélkül. Keressük ami összeköti és kerüljük azt, ami szétválasztana.

Ismételten üdvözljük a derék kezdeményezést és részünkről is felhívjuk városunk közönségének jóindulatu figyelmét az e hó 19-iki alakuló gyűlésre. Legyen ott mindenki.

Kezdődjék a munka! Elég volt a tétlenségből! Éljen a kulturális magyar haza!

— **Erdélyrészi orsz. kirakó vásárok** október 21-én Várhely, Bonczhida, Gyéres, Uj-egyház, 22-én Hadad, 23-án Szászrégen, 24-én Brassó, Szilágycseh, 25-én Alsóvenicze, Nagymás, Orlát, Soósmező, 26-án Buza, Erked, Magyarigen, Óradna, Szamosujvár, Szászcsór, 27-én Oklánd, Szentlászló, 28-án Erdőszentgyörgy, Jakabfalva, Kézdivásárhely, Monora, 29-én Papolecz, 30-án Borgóprund, Déva, 31-én Egerbegy (Nagyküüllőm.), Gyergyóalfalu, Gyimesközélpók, Mezőbánd, Szásznádas.

## A háboru.

Hetek óta készülődnek a diplomata, sült-főzök az eshetőségeket. Ma azonban már vér foly és a háború összes borzalmainak képe mutatkozik. A szerb-török háború e hó 14-én már megkezdődött.

A háború sorsát az fogja eldönteni, hogy Törökország meg tudja-e tartani Konstantinápoly és Szaloniki vasutvonalát.

Magyarország és Ausztria még nem avatkozik bele a háborúba; roha a szándzsákban Bjelopole meg van szállva. A szándzsák török terület és ennek megtartásáról elsősorban a törököknek kell gondoskodniuk.

Csak a háborús események lezajlása után áll monarchiánk elé az a feladat, hogy a Dél felé szolgáló ut elzárását megakadályozza.

Külföldben e hét folyamán még komolyabb események nem várhatók, mert a háborús csapatok összpontosítását egyik fél sem fejezte be.

## Az erdélyi püspök negyedszázéves jubileuma.

Miláth Gusztáv Károly gróf, Erdély általánosan szeretett püspöke minap ünnepelte meg papságának negyedszáz éves fordulóját.

Az egész erdélyi róm. katolikus egyházmegye hálalmát rebegett a szent Atya drága életéért és Isten áldását kérte további buzgó működésére.

Ez alkalomból a nagynevű ősök sarjadedekának, Mailáth gróf erdélyi püspököknek életét halvány vonásokban olvasóinknak bemutatjuk.

A népszerű püspök neve nemcsak hazánk szűk keretei között ismeretes, hanem messze fekvő vidékek lakóinál is szívesen emlegetett név.

Baranyavármegyének kies, dombos vidékén fekvő Bakócan, a Mailáth-család hitbizományát képező birtok in pozáns kastélyában 1864. szept. 24-én született az akkori országbíró legkisebb fiúgyermek: Gusztáv Károly, akit kiváltképpen gondos, főúri nevelésben részesítettek. Középiskoláit magánúton végezte, mindig kiváló eredménnyel. Döbrössy Alajos, jelenleg pécsi kanonok vezetése mellett. Majd külföldi egyetemen hallgatta a jogi tanulmányait két évig, midőn megrondító esemény hívta szülői házához. Szeretett édes atyja életét kegyetlen kezek kioltották. Míghatott szívvel szemlélte atyja koporsójánál forrón szeretett édes anyjának szomorú megtört alakját.

Az isteni gondviselés a bajokból nagyon sokszor igen jó, nemcsak az egyesekre, hanem a közjóra is hasznos következményeket hoz létre. Amint az ifju különben régen rejtegetett nemes lelkében, most egyszerre valósággá változtatta és belépett az esztergomi növendékpapok sorába.

Püspöke a bécsi Pazmaneumba küldötte, ahol alázatossága, szerénysége és bensőséges buzgalma folytán úgy társainak, mint előjáróinak szeretetét és becsülését vívta ki, tanulmányaiban pedig nagy szorgalommal és kitűnő eredménnyel haladt előre. Ezen időben érte a kitüntetés ő felsége a király részéről, aki őt grófi rangra emelte. „Imádkozzatok mondá, üdvözlő társainak, hogy akit a király grófi rangra emelt, Isten el ne taszítsa magától”.

Miután felsőbb tanulmányait elvégezte, ezelőtt 25 évvel, 1887. okt. 6-án magasztos, de sok önmegtagadással járó tisztséget ruháztak rá; pappá szentelték. Ő, ki kényelemben, minden földi jótól körülveve, sok előnyben részesülve, nagy kilátásokkal élhetett volna a világban, e pillanatban otthagya azt és beállott a lemondás országába. Mindenkinnek mindene lett, hogy mindenkit üdvösségre vezérelhessen.

Boldogult Simor János akkori hercegprimás az esztergomi kisebb szeminárium felügyelőjének nevezte ki. Volt növendékei nem győzik eléggé magasztalni azt a páratlan szeretetet, leereszkedést, finom elbánást, mellyel őket körülvette, nevelte és lelkiileg képezte.

Molnár János komáromi apát-plebánost időközben országgyűlési képviselővé választották. Az apát helyettese az ifju Miláth lett. A komáromiak élénken emlékeznek azokra a napokra, melyeket körükbe töltött az ifju gróf.

Lelkipásztori működése határt nem ismerő munkásságban telt el, míg ezelőtt csaknem 15 évvel az erdélyi róm. kath. püspöki székre emelkedett. Mint püspök is nemcsak hívei osztatlan szeretetét nyerte el, hanem jótékonyágával, egyházépítő áldozatkészségével valamennyi püspök közt a leg többet tett.

## Uj gyorsvonat-pár.

Nehogy félre-értsen a m. t. olvasó. Ami zsákutcában színlődő és 1913. évi március 15-én negyedszázados évfordulóját betöltő vicinálisunkról nincsen szó. Ez volt, van és lesz abban a zsákutcás stádiumban, amibe boldogult Ugron Gáborunk megletemtette. Ezen már — úgy látszik — sem a báró *Danielek*, sem Dr. *Heltai* Ferenc, sem pedig a folyton betegeskedő, lemondási és visszavonulási mániában szenvedő *főispánok* nem segítenek. Itt elpusztulhat tőlük és mungó-atyáskodásuktól ez a jobb sorsra érdemes székely anyaváros, mely valamikor a Székelyföld Athénjének méltán volt nevezhető.

Az új gyorsvonatpárt tehát a világon mindenütt beállíthatják, csak épen a héjasfalva — esikszeredei, vagy a székelyudvarhely — gyergyószentmiklósin nem. Hiszen még előbb ki kellene építeni az államnak, ahogyan azt a törvényhozás már régen elrendelte. De a kormány ellenzi, nem építi, hanem enged, hogy itt senyvedjen, itt pusztuljon a székely vagy jobb hazába vándoroljon.

E helyett kilátásba van, hogy a brassó — budapesti vonalon május 1-től új gyorsvonatpárt indítanak, mert az a tulzsufaltság, mely ez utón tapasztalható, tovább nem tűrhető.

Természetesen az apahida — marosvásárhely — székelyudvarhely — sepsiszentgyörgy — konstancai világforgalmi vasút ügye is elhallgatott. Pedig ezt előbb-utóbb meg kell építeni, ha a székelyeket mesterségesen innen, a keleti határvédő pontról kiirtani nem akarják.

A predeal — budapesti és budapest — predeal új gyorsvonatpárra égetően szükség van, de ez a székelységet nem fogja boldogítani; annál kevésbé a rettenetes szegénységből és kulturátlanságból kirántani.

Ezt jól tudják a fennebb említett munkapárti vezérek. Azonban közvetlen érdekük nem sürgeti és így az összességet könnyen feledik.

No, de majd mi is következünk. Szükségük lehet még a népre s annak *bizalmára* (!) és akkor eszükbe juttatjuk nemtörődömségüket, ami veszedelmeknek egyenesen okozója.

Ezt jó lesz megjegyezni a struccoknak, kik minden jogos felszólalást mélységes hallgatással és arkádiai tétlenséggel lenyelnek.

— **Fogorvos.** Perl József Amerikai Dentist e hó 14-én Székelyudvarhelyt volt s miután a „Budapest”-szálló még maig sincs rendben, kénytelen volt elutazni és idejövételét későbbre kalasztotta. Bizony nagy hátrány városunkra, hogy a „Központi”-szálloda megszűnt és a „Budapest”-szállót egész nyáron építették s így az ide érkező közönség elhelyezéséről kellő módon nem gondoskodhatunk.

## Hazafias érzületem azt parancsolja...

Justh Gyula, a függetlenségi és 48-as párt kuruc magyar vezére — hála Istennek — frissen, egészségesen kikelt betegágából. Cegléden csatlakoztak Kossuth és Apponyi is a dicsőséges nap után s együttesen vonultak a fővárosba, hol diadalmas örömmel üdvözölte őket a felséges nép.

Elindulásuk előtt azonban Justh így szólt a ceglédiekhez: addig fogunk küzdeni, míg valósággá nem válik az, hogy a nép szava — Isten szava!...

Mielőtt Justh Gyula Tornyáról a fővárosi csatatérre indult volna, azelőtt megírta levelét egyenesen a királynak, akinek ezeket mondja:

Felséges Uram, királyom!

Felséged magyar Formányának elnöke f. évi június 24-én kelt felségfolyamodványomat, melyben arra kértem Felségedet, legyen biraja annak, vajjon a kérvényben felsorolt indokokra való tekintettel a belső titkos tanácsosi méltóságot a Trón és Haza közös javára viselhetem-e, vagy nem, azzal küldte vissza, hogy előterjesztett kérelmem intézkedéstételre nem alkalmas.

Hivatkozott felségfolyamodványom benyújtása, illetőleg visszaérkezése óta azonban a magyar politika eseményei, — sajnos — nemhogy eloszlattak volna, de sőt tetemes mértékben fokozták elintézetlenül visszaküldött felségfolyamodványomban kifejezett aggodalmaimat és kétélyeimet. A vérlázító erőszak, a szomorú, végzetszerű alkotmánytiprás azóta újra, meg újra megismétlődött és szakadatlan folyamaiban van. A vérig sértett nemzetnek a törvénytelen ségek egész sorozatával kell lépén-nyomon szembeállania. A felborított jogrend helyébe lépett — legfelsőbb jóváhagyással és helyesléssel — az ököljog, a nyers erőszak.

Az értelmi szerzők és a végrehajtók többszörösen kiérdemelt súlyos büntetés helyett a legnagyobb jutalmakban részesültek, úgy, hogy ma már alkotmányunk, a törvénytisztelet romokban hever és megrendült a nemzetnek az eskü szentségébe vetett hite.

Mereven a választra vagyunk tehát állítva.

Vagy egy sorban, együtt kell lennem akik Felséged kegyét, látszólag bár sikeres, de mindenekfelett törvénytelen cselekedeteikkel erőszakos, alkotmányromboló visszaéléseikkel kiérdemelni látszottak; vagy minden erőmmel utját kell állanom a trónra, nemzetre egyaránt végzetszerű rombolás munkájának. Alkotmányos felfogásom, *hazafias érzületem azt parancsolja*, hogy a trón és haza jól felfogott érdekében odaálljak a trónos haza jól felfogott érdekében azok közé, illetőleg ott maradjak azok között, akik el vannak tőkélve feltékenyen örködni alkotmányunk felett és azt elszántan, minden rendelkezésre álló eszközzel megvédelmezni.

Midőn tehát mindezeknél fogva a belső titkos tanácsosi méltóságról való lemondásomat az erről szóló oklevél ide csatolása mellett hódolatteljes tisztelettel bejelentem, arra kérem Felségedet, méltóztassék nevemnek a belső titkos tanácsosok névsorából való törlését kegyesen elrendelni.

Tornyán, 1912. évi október hó 8-án.

Hódolatteljes tisztelettel:

Justh Gyula.

— **Közutaink állami kezelése.** Udvarhelyvármegye területén az 1913-ik évben a felsőboldogasszonyfalva — felsőrákos — szásmogyorósi utnak vármegyénkbe eső szakasza, 43,50 km. hosszúságban, állami kezelésbe kerül.

## HIREK.

— **A vármegye tanítóinak parlamentje** ma (csütörtökön) Székelyudvarhelyi gyűléssze, hogy hallassa szavát és elintézzze ügyeit. Hazafias tisztelettel üdvözljük a nép lelkesült apostolait és őszintén kívánjuk, hogy nemes indulatu törekvéseik a mindnyájan egyért és egy mindnyájáért jelben győzzenek! Isten hozta a székely anyavárosba!

— **Negyven éves papi jubileuma** volt Kisgyörgy Sándor vargyasi unitárius esperesnek e hó 8-án. Ez alkalmából a király a Ferenc József rend lovagkeresztjével tüntette ki az állandóan 67-es politikát szolgált, különben szalid lelkületű papot; Zichy János gróf közoktatásügyi miniszter pedig táviratilag üdvözölte. Ferenc József unitárius püspök, az unitárius egyházi főtanács, legid. Daniel Gábor és a Dávid Ferenc Egyet választmánya Kolozsvárról szintén meleg szeretettel köszöntöttek. Az ünnepi istentiszteletet Pál Ferenc oklándi pap vezette s azután az üdvözlő beszédek egész sorozata következett a templomban. Daniel Lajos báró, Sebesi alispán, Szabady Tivadar főszolgabíró, az Udvarhelykörüi és Erdővidéki Tanítóegyesületek Hegedüs Lajos elnök által, Küküllődombó, az ünnepelt faluja, Kenos, Székelyudvarhely unitáriusai, Molnár Imre bardóci ref. lelkész, Osváth Gábor úrmösi esperes, Felcsér Lukács körjegyző Vargyas, Székely Lajos a Hitelszövetkezet, Pap Mózes gimn. igazgató a székelykeresztú gimnázium és tanári kara, Dr Szolga Ferenc tanár az egykori tanítványok nevében köszöntötte. Ezen kívül Dr Heltai Ferenc orsz. képviselő, id. Haller János gróf főispán, P. Horváth Kálmán báró és még igen sokan üdvözölték. Kiss Károly elszavalta Tarcsafalvi Albert kolozsvári igazgató-tanító, az Erdélyi Irodalmi Társaság tagjának ez alkalomra írt költeményét. Az ünnepséget gazdag lakoma, majd műsoros estély követte.

— **Segély-akció.** Mult számunkban szóvá tettük a Székely Gazdák Szövetkezetének hivatását a burgonya és törökbúza árának megfelelő szabályozása tekintetéből. Most értesülünk, hogy Székelyhidyi Viktor kirendeltségi megbízott, vármegyei gazdasági felügyelő már lépéseket tett ezirányban és Dr Koós Mihály miniszteri tanácsos a földművelésügyi miniszteriumtól 600 koci törökbúza kedvezményes szállítását helyezte kilátásba, a Délvidékről. Ebből 100 koci törökbúzát kap vármegyénk vékánként 2 K 60 filléres árban 6—8 hét múlva. Addig pedig a Székely Gazdák Szövetkezeténél mázsánként 20 K 80 fillérért kapható törökbúza.

— **Városi közgyűlés** volt szombaton délután, mint azt mult számunkban már említettük. Az elnöki megnyitó után Dr Solyomossy Lajos képviselő emelkedett szólásra és a Kossuth-utcai csoportosulásokat, vasárnapi illetlen viselkedéseket tette szóvá. A híres vágóhídi állapotokról is megemlékezett s a tanuló-ifjúság korecsmái szeparázásáról sem feledkezett el. Ez utóbbira szabályrendelet alkotását követeli, holott ilyen van még 1894-ből és pedig a vármegyei LII. szabályrendelet, mely a 7. §. szerint Székelyudvarhely város területére is kiterjed. A polgármester és főkapitány meglágták a szükséges intézkedéseket, de a konkrét esetek kipihatólása nem annyira a polgárság, mint inkább az ő hatáskörükbe tartozik. Elfogadták a városi bejelentési hivatalról és a bejelentettek nyilvántartásáról alkotott szabályrendeletet. Engedélyezték a villamos telep részére kért szivattyú, valamint 40 drb árammérő óra beszerzését. Heitz Vilmos elhalt virilis képviselő helyébe Sterba Ödön behívását kimondották. Kiküldötték a jövő évi virilisek névjegyzékének összeállítására a

három tagú bizottságot és két tagot az igazoló választmányba megválasztottak. Pál János elhalt városi állatorvos nyugdíj-illetményét örökösének kiutalták. A tűzoltóságot fejleszteni kívánó Dr Ferenczy Béla alkapitány kiküldését nem fogadták el. Befejezésül azonban 1451 K behajthatatlan pótdadót töröltek.

— **Kártérítési pör.** Tudvalevő dolog, hogy a Lukács-kormány a szókimondó, befolyásolhatatlan ellenzéki lapokat a jog és törvény ellenére kitiltotta a vasúti pályaudvarokról. E lapok közül a „Pesti Napló” kártérítési pört indított az államkincstár ellen. A kincstár hatásköri kifogást tett és azt vitatta, hogy a kereskedelmi miniszter jogellenes cselekménye a polgári bíróság által fölül nem bírálható. Az érdekes kérdésben a budapesti törvényszék e hónap 8-án tartott tanácsülésben döntött és úgy határozott, hogy a kincstár hatásköri kifogásait elutasította és a maga hatáskörét megállapítván, alpereseket a költségekben elmarasztalta. A kormánynak tehát az a kísérlete, hogy a sajtótörvénybe beleütköző önkényes eljárását a független bíróság ítélete alól elvonja, meg-hiusult.

— **A kávéháztulajdonos felelőssége.** Balassa Ármin szegedi ügyvédnek a fővárosi Vigadó-kávéházban ellopták a télkabátját és a botját. Az ügyvéd, miután kárát nem akarták megtéríteni, pört indított a kávéház tulajdonosa ellen. A kártérítési pört úgy a budapesti járásbíróság, mint a törvényszék előtt megnyerte. Evva Lajos kávéháztulajdonos azonban nem nyugodott bele az ítéletbe, hanem felülvizsgálati kérelmet adott be a budapesti ítéltáblához. A tábla a két alsóbíróság ítéletét jóváhagyta és elutasította a felülvizsgálati kérelmet. Megokolásában kimondotta a tábla, hogy a kávéháztulajdonos felelős azokért a tárgyakért, melyeket alkalmazottai a vendégektől megőrzés végett át-vezetnek.

## Irodalom.

**Panoptikum.** A Tábori Kornél szerkesztésében megjelenő Nagyharang (Ujságírók Könyvtára) című vállalatnak most hagyta el a negyedik kötete a sajtót. Az új kötet címe Panoptikum, a szerzője pedig Lakatos László akinek ezuttal az első könyve is. Komoly, a mindennapi formáktól és sablonoktól lényegesen elütő írói és ujságírói munkásságnak a terméke van ebben a könyvben. Lakatos László a Panoptikumban a címhez képest mindent ad. Emberekről portrékat rajzol, utleírásokat ad, társadalmi kérdéseket bemutat és megvitát, leír, elbeszél és gúnyolódik, méltat vagy érzeleg, amint ezt ennek a kis könyvnek nagyon is sokféle témája éppen megkívánja. A könyvben egybefoglalt tizenkilenc fejezet mindegyikében ugyanaz, a dolgokat különös, kissé maliciózus szempontokból megítélő egyéni hang vonul végig, de azért mind a tizenkilenc cikk más. Mindegyik érdekes, szorakoztató és ha magasabb szempontokat is tartalmazó, azért seholsem nagyképpen oktató. Szóval igazi olvasmány ez a könyv, amely mindenkinek szól. Uralkodók, püspökök, katonák, artisták, parasztok, társaságbeli asszonyok és kurtizánok, életének legfényesebb ormai és legsötétebb odui, mind benne vannak ebben a könyvben. A panoptikum legnagyobb érdeme és sikerének föltétlen biztosítéka, hogy jó, érdekes, gyakran izgató munka. A könyv, amely speciálisan igazolja Tábori Kornél könyvtárának értékét és kívánatosságát, Földes Imre színes címlapjával mindössze egy koronáért kapható minden könyvesboltban.

**OLVASSUK** és terjesztük szük mindennél a függetlenségi lapokat! Ezek védik jogainkat, küzdenek a hazáért.

